

www.avgi-anagnoseis.blogspot.com

» **Πέρασε** περισσότερος από ένας χρόνος από την ημέρα που άνοιξαν και πάλι οι πόρτες του θεάτρου *Εμπρός*. Αυτές τις ημέρες, μάλιστα, ολοκληρώνεται στους χώρους του ένα πρόγραμμα δράσεων, παραστάσεων, διαλέξεων, προβολών και εργαστηρίων υπό το γενικό τίτλο «Πού είμαστε τώρα». Στα δρώμενα περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, κάποιες επισκευές του ιστορικού κτιρίου, ένα συλλογικό τραπέζι, μια λοταρία με έπαθλα έργα τέχνης, αλλά και μια πρόσκληση από την εικαστικό Ειρήνη Ευσταθίου για την αποστολή καρτ-ποστάλ στη διεύθυνση του θεά-

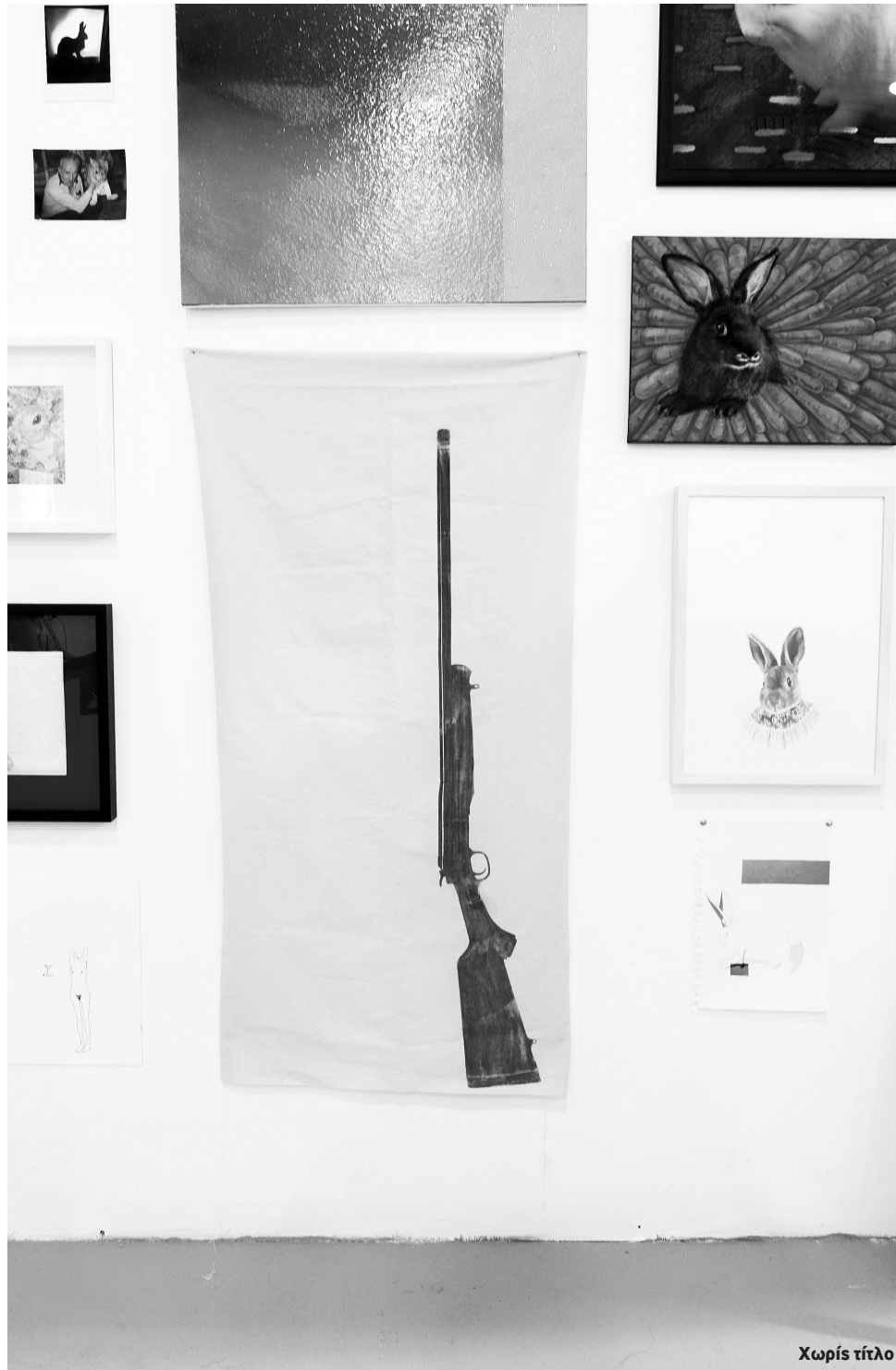
ΤΟΥ ΚΩΣΤΑ ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΥ

τρου, έτσι ώστε με τον ποιητικό και εξόχως ευφάνταστο αυτόν τρόπο ένα κρατικός οργανισμός σαν τα ΕΛΤΑ να «αναγνωρίσει την ύπαρξη και τη λειτουργία του *Εμπρός*», όπως αναγράφεται στο πρόγραμμα των εκδηλώσεων.

Σε τι συνίσταται όμως αυτή η «αναγνώριση»; Στους περισσότερους, η πρόσφατη λειτουργία του *Εμπρός* είναι ήδη γνωστή. Αυτοσυστήνεται ως ένας «αυτόνομος» και «αυτοδιαχειριζόμενος» χώρος πολιτιστικής έκφρασης και κοινωνικής πράξης». Είναι μη κερδοσκοπικός και οι εκδηλώσεις που λαμβάνουν χώρα εκεί είναι δωρεάν. Ο χώρος έχει ενεργοποιηθεί από διάφορες καλλιτεχνικές και μη συλλογικότητες, θεατρικές και εικαστικές ομάδες, κατοίκους του Ψυρρή και από ανεξάρτητες προσωπικότητες με κοινή βάση την πίστη σε ένα συλλογικό και εξωστρεφές πολιτιστικό εγχείρημα. Η λειτουργία του συντονίζεται από τακτικές συνελεύσεις στις οποίες η συμμετοχή είναι απροϋπόθετη και ανοιχτή.

Σε τούτες λοιπόν τις συνελεύσεις έχουν τεθεί πολλά από εκείνα τα ερωτήματα που συνοδοιπορούν την όποια καλλιτεχνική πρακτική τα τελευταία χρόνια. Ερωτήματα όπως αυτά που, λόγου χάρη, περιστρέφονται γύρω από τη σχέση της τέχνης με τον ευρύτερο κοινωνικό ιστό, τη σχετική πάντοτε αυτονομία ή και τη ριζική ετερονομία της καλλιτεχνικής δραστηριότητας, το πεδίο των δυνατοτήτων που ανοίγονται στο πλαίσιο μιας πολυσημίας λόγων, θέσεων και αντιλήψεων, και το μέγεθος ή την πολιτική επενέργεια της ποιητικής δράσης.

Αλήθεια ωστόσο είναι πως δεν έχουν δοθεί απαντήσεις σε όλα τα παραπάνω και, ευτυχώς, ούτε πρόκειται να δοθούν. Μόνη ενδεχομένη απάντηση είναι η ίδια η λειτουργία του *Εμπρός*, ως ενός ανοιχτού εργαστηρίου

Χωρίς τίτλο

Εμπρός!

προβληματισμού και διαρκούς διερώτησης. Η απουσία ρητών απαντήσεων συνάδει και με την μη καθήλωση σε παγιωμένες και συχνά ηγεμονικές και κυρίαρχες αναγνώσεις της διάδρασης κοινωνικού, πολιτικού και καλλιτεχνικού.

Ταυτόχρονα, το *Εμπρός* αποτελεί επίσης ένα ανοιχτό εργαστήριο αναστοχασμού πάνω στις ίδιες τις μορφές της συλλογικότητας και της ποιότητάς τους, το οποίο πραγματοποιείται στη βάση μιας παρατεταμένης εκκρεμότητας. Οι πιθανότητες μιας κατασταλτικής έξωσης ή, αντίθετα, της νομιμοποίησής του, προϊόν μιας συνδιαλλαγής και -ρητής ή άτυ-

πης- συμφωνίας παραχώρησής του, υποβάλλονται σε αδιάκοπη διαπραγμάτευση. Ως εκ τούτου, διατηρείται ανοιχτή και η από κοινού διερεύνηση του θεσμικού τύπου λειτουργίας του. Σε κάθε περίπτωση, παραμένει αμφίβολο το πώς μια τέτοια απόπειρα μπορεί να ονομαστεί και να χωρέσει σε μια νομική μορφή, σε ένα καλούπι «αστικής ευθύνης», το οποίο απαιτεί ακριβείς περιγραφές μιας φύσει αφηρημένης ποιητικής διερώτησης. Με αυτόν τον τρόπο, αντικείμενο ενός ανοιχτού και συμμετοχικού εργαστηρίου προβληματισμού και αναστοχασμού καθίσταται η «αναγνώριση» καθεαυτή.

Μια τέτοια απορία αναγράφεται σε μία από τις καρτ-ποστάλ που δεν θα σταλεί τελικά ποτέ από τον υπογράφοντα στο *Εμπρός*. Και τούτο διότι θα φτάσει αργά, όταν η συζήτηση εκεί θα έχει προχωρήσει αρκετά και θα έχουν ακολουθήσει άλλα, καινούρια ερωτήματα. Ο τίτλος της πλατφόρμας των εκδηλώσεων, αυτό το «Πού είμαστε τώρα», σηματοδοτεί μια στάση σε μια πορεία που, ας ελπίσουμε, δεν έχει βρει ακόμα τον τελικό της προορισμό. Η παρούσα συγκυρία είναι μεταβατική, όπως μάλλον και κάθε άλλη. Καλύτερα, οφείλουμε να αντιλαμβανόμαστε κάθε συγκυρία ως μεταβατική και ασταθή, χωρίς ίσως να μας απασχολεί αν είναι όντως τέτοια, ως μια συνθήκη δηλαδή περάσματος από κάτι προηγούμενο προς κάτι που επέρχεται και δεν μπορεί ακόμα να ονομαστεί, προς κάτι που μπορεί βέβαια να είναι ήδη εδώ αλλά αντιστέκεται στην αναπαράστασή του.

Σε μια τέτοια περίοδο δεν μπορεί παρά να συνωστίζονται μια σειρά από αντιφάσεις, αντινομίες και αντιγνωμίες. Αυτές πράγματι φιλοξενούνται για δεκατέσσερις μήνες στο θέατρο *Εμπρός*. Φιλοξενείται η πολυφωνία, ως μια μικρογραφία του ευρύτερου δημόσιου χώρου και των λόγων που επενδύονται σε αυτόν. Αντανακλώντας μια ευρύτερη συνθήκη, η σύγχρονη καλλιτεχνική πραγματικότητα μοιάζει ανίκανη να ισορροπήσει σε τελικές μορφοποιήσεις. Κάτι που εν πολλοίς παρίσταται στα έργα της τέχνης και στον κατακερματισμό των πεδίων που τα πιστοποιούν. Είναι μια πραγματικότητα ανοιχτή σε πολλά ενδεχόμενα, σε πάντοτε πολλαπλές και αντικρουόμενες δυναμικές.

Μια επικαιροποιημένη θεσμική πολιτιστική πολιτική δεν θα μπορούσε να παραβλέψει αυτήν την τροπή των πραγμάτων. Κάποια παραδείγματα αντίστοιχων πολιτικών, σε πόλεις όπως το Βερολίνο ή το Άμστερνταμ, δύνανται να αποτελέσουν αφορμή για την επανεξέταση του τρόπου που γίνεται αντιληπτή η διάθεση του πολιτισμού στη σύγχρονη ελληνική συγκυρία.

Το εγχείρημα του *Εμπρός* σηματοδοτεί λοιπόν μια πορεία και ουδόλως τον τελικό προορισμό της: ένα δρόμο, έναν τρόπο και μια οπτική στα πράγματα, ακόμα και ένα αφηρημένο παράδειγμα μιας ενδεχομένης θεσμικής πολιτιστικής πολιτικής και διαχείρισης σε περιόδους (μίας ακόμη) κρίσης και όχι μόνο. Σε κάθε περίπτωση αποτελεί τροχιοδεικτικό κάποιων σημερινών γενικότερων τάσεων και διαθέσεων, αποτελώντας ταυτόχρονα ένα από τα σημαντικότερα -τολμώ να πω- σημεία του σύγχρονου ελληνικού κοινωνικού και καλλιτεχνικού χάρτη, από εκείνα μάλιστα -και πάλι τολμώ να προβλέψω- που θα αφήσουν το στίγμα τους στην ανασκόπηση της εποχής από την ιστορία της ελληνικής τέχνης του μέλλοντος.

Ο ζωγράφος του μήνα:
Γιάννης Δελαγραμμάτικας